

25.09.2024

Ärende/14

§ 196

Ledamöterna Sandra Hagmans och Seida Sohrabis motioner om barns mobilanvändning och skärmtid

HEL 2024-001760 T 00 00 03

Beslut

Stadsfullmäktige betraktade motionerna som slutbehandlade.

Dessutom godkände stadsfullmäktige följande hemställningsklämmor:

- 1 Stadsfullmäktige förutsätter att staden utreder möjligheten att fostrans- och utbildningssektorn genomför en kampanj för att främja digitalt välbefinnande under ett läsår i alla stadens grundskolor. Kampanjen ska vara i linje med de nya ordningsreglerna och ha som huvudsakligt mål att klart minska mobiltelefonanvändningen hos barn och unga under skoldagen.

Stadsfullmäktige förutsätter dessutom att staden utreder möjligheten att på ett omfattande sätt främja digitalt välbefinnande i form av verksamhet mellan de olika förvaltningarna. Böcker, häften och penna skulle även fortsättningsvis vara de huvudsakliga inlärningsredskapen i skolorna. Koncentrationsförmågan och den mentala hälsan ska stödjas som en del av målet för digitalt välbefinnande. (Seida Sohrabi)

- 2 Stadsfullmäktige förutsätter att staden utreder möjligheten att Finlands största städer tillsammans med huvudstäderna i Europa bereder en motion som riktas till tillverkare av operativsystem i mobila kommunikationsmedel. Det skulle förutsättas av dem att det i applikationernas inställning i utgångsläget (default) fanns en fastställd tidsgräns för användare under en viss ålder, till exempel en halvtimme. Det här skulle uppmuntra (nudge) till ett omvänt förhållande till skärmtid: endast de föräldrar som är mest insatta kan öka skärmtiden. Nu är ju situationen omvänd. (Timo Harakka)

- 3 Stadsfullmäktige förutsätter att staden utreder möjligheten att mer systematiskt stöda föräldrar i att skapa gemenskapliga regler om skärmtid och smarta enheter till exempel i samband med lägre årskurser i lågstadiet och lekplatsverksamhet, eftersom skärmtiden i första hand är en gemenskaplig fråga. (Sandra Hagman)

25.09.2024

Ärende/14

Behandling

Hemställningsklämmor

Ledamoten Seida Sohrabi understödd av ledamoten Mari Holopainen föreslog följande hemställningskläm:

Stadsfullmäktige förutsätter att staden utreder möjligheten att fostrans- och utbildningssektorn genomför en kampanj för att främja digitalt välbefinnande under ett läsår i alla stadens grundskolor. Kampanjen ska vara i linje med de nya ordningsreglerna och ha som huvudsakligt mål att klart minska mobiltelefonanvändningen hos barn och unga under skoldagen.

Stadsfullmäktige förutsätter dessutom att staden utreder möjligheten att på ett omfattande sätt främja digitalt välbefinnande i form av verksamhet mellan de olika förvaltningarna. Böcker, häften och penna skulle även fortsättningsvis vara de huvudsakliga inlärningsredskapen i skolorna. Koncentrationsförmågan och den mentala hälsan ska stödjas som en del av målet för digitalt välbefinnande.

Ledamoten Laura Korpinen understödd av ledamoten Mari Holopainen föreslog följande hemställningskläm:

Stadsfullmäktige förutsätter att staden utreder möjligheten att minska skärmtiden bland skolelever så att barnen i gymnasiet skulle erbjudas möjlighet till tryckta böcker i stället för elektroniska licenser.

Ledamoten Timo Harakka understödd av ledamoten Sandra Hagman föreslog följande hemställningskläm:

Stadsfullmäktige förutsätter att staden utreder möjligheten att Finlands största städer tillsammans med huvudstäderna i Europa bereder en motion som riktar till tillverkare av operativsystem i mobila kommunikationsmedel. Det skulle förutsättas av dem att det i applikationernas inställning i utgångsläget (default) fanns en fastställd tidsgräns för användare under en viss ålder, till exempel en halvtimme. Det här skulle uppmuntra (nudge) till ett omvänt förhållande till skärmtid: endast de föräldrar som är mest insatta kan öka skärmtiden. Nu är ju situationen omvänd.

25.09.2024

Ledamoten Sandra Hagman understödd av ledamoten Mika Ebeling föreslog följande hemställningskläm:

Stadsfullmäktige förutsätter att staden utreder möjligheten att mer systematiskt stöda föräldrar i att skapa gemenskapliga regler om skärmtid och smarta enheter till exempel i samband med lägre årskurser i lågstadiet och lekplatsverksamhet, eftersom skärmtiden i första hand är en gemenskaplig fråga.

Stadsfullmäktige godkände först stadsstyrelsens förslag enhälligt.

Omröstningsordning

Hemställningsklämmarna togs separat upp till omröstning.

Omröstningar

5 omröstningen

Ledamoten Seida Sohrabis förslag till hemställningskläm JA, motsätter sig NEJ

JA-förslag: Ledamoten Seida Sohrabis förslag till hemställningskläm
NEJ-förslag: Motsätter sig

Ja-röster: 49

Tarik Ahsanullah, Alviina Alametsä, Outi Alanko-Kahiluoto, Sirpa Askoseljavaara, Harry Bogomoloff, Silja Borgarsdóttir Sandelin, Veli-Pekka Dufva, Mika Ebeling, Nora Grotenfelt, Sandra Hagman, Juha Hakola, Jussi Halla-aho, Timo Harakka, Atte Harjanne, Mari Holopainen, Shawn Huff, Nuutti Hyttinen, Atte Kaleva, Tapio Klemetti, Laura Kolbe, Laura Korpinen, Heimo Laaksonen, Pekka Löfman, Nina Miettinen, Sami Muttilainen, Björn Månsson, Matti Niiranen, Dani Niskanen, Tom Packalén, Jenni Pajunen, Amanda Pasanen, Dennis Pasterstein, Mikko Paunio, Terhi Peltokorpi, Katri Penttinen, Suvi Pulkkinen, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Mirita Saxberg, Oula Silvennoinen, Seida Sohrabi, Juhani Strandén, Byoma Tamrakar, Aino Tuominen, Tuomas Tuomi-Nikula, Reetta Vanhanen, Laura Varjokari, Maarit Vierunen, Ozan Yanar

Nej-röster: 3

Titta Hiltunen, Jenni Hjelt, Marko Kettunen

Blanka: 27

Hilkka Ahde, Mahad Ahmed, Ted Apter, Pentti Arajärvi, Paavo Arhinmäki, Nita Austero, Mia Haglund, Fardoos Helal, Ville Jalovaara, Antti Kaajakari, Otso Kivekäs, Laura Kolehmainen, Pia Kopra, Marika Koski,

25.09.2024

Ajak Majok, Petra Malin, Otto Meri, Tuomas Nevanlinna, Hannu Oskala, Pia Pakarinen, Risto Rautava, Pekka Sauri, Daniel Sazonov, Ilkka Taipale, Meri Valkama, Sinikka Vepsä, Sanna Vesikansa

Frånvarande: 6

Harry Harkimo, Joel Harkimo, Eveliina Heinäluoma, Mikael Jungner, Osmo Soininvaara, Erkki Tuomioja

Stadsfullmäktige godkände ledamoten Seida Sohrabis förslag till hemställningskläm.

6 omröstningen

Ledamoten Laura Korpinens förslag till hemställningskläm JA, motsätter sig NEJ

JA-förslag: Ledamoten Laura Korpinens förslag till hemställningskläm
NEJ-förslag: Motsätter sig

Ja-röster: 33

Harry Bogomoloff, Mika Ebeling, Sandra Hagman, Juha Hakola, Jussi Halla-aho, Atte Harjanne, Mari Holopainen, Shawn Huff, Nuutti Hyttinen, Antti Kaajakari, Atte Kaleva, Tapio Klemetti, Laura Kolbe, Laura Kolehmainen, Pia Kopra, Laura Korpinen, Nina Miettinen, Sami Muttilainen, Matti Niiranen, Dani Niskanen, Tom Packalén, Jenni Pajunen, Pia Pakarinen, Mikko Paunio, Terhi Peltokorpi, Katri Penttinen, Suvi Pulkkinen, Mika Raatikainen, Seida Sohrabi, Juhani Strandén, Reetta Vanhanen, Laura Varjokari, Maarit Vierunen

Nej-röster: 2

Pentti Arajärvi, Mirita Saxberg

Blanka: 44

Hilkka Ahde, Mahad Ahmed, Tarik Ahsanullah, Alviina Alametsä, Outi Alanko-Kahiluoto, Ted Apter, Paavo Arhinmäki, Sirpa Asko-Seljavaara, Nita Austero, Silja Borgarsdóttir Sandelin, Veli-Pekka Dufva, Nora Grotenfelt, Mia Haglund, Timo Harakka, Fardoos Helal, Titta Hiltunen, Jenni Hjelt, Ville Jalovaara, Marko Kettunen, Otso Kivekäs, Marika Koski, Heimo Laaksonen, Pekka Löfman, Ajak Majok, Petra Malin, Otto Meri, Björn Månsson, Tuomas Nevanlinna, Hannu Oskala, Amanda Pasanen, Dennis Pasterstein, Marcus Rantala, Risto Rautava, Pekka Sauri, Daniel Sazonov, Oula Silvennoinen, Ilkka Taipale, Byoma Tamrakar, Aino Tuominen, Tuomas Tuomi-Nikula, Meri Valkama, Sinikka Vepsä, Sanna Vesikansa, Ozan Yanar

25.09.2024

Frånvarande: 6

Harry Harkimo, Joel Harkimo, Eveliina Heinäluoma, Mikael Jungner, Osmo Soininvaara, Erkki Tuomioja

Stadsfullmäktige godkände inte ledamoten Laura Korpinens förslag till hemställningskläm.

7 omröstningen

Ledamoten Timo Harakkas förslag till hemställningskläm JA, motsätter sig NEJ

JA-förslag: Ledamoten Timo Harakkas förslag till hemställningskläm
NEJ-förslag: Motsätter sig

Ja-röster: 58

Hilkka Ahde, Mahad Ahmed, Alviina Alametsä, Ted Apter, Pentti Arjervi, Paavo Arhinmäki, Sirpa Asko-Seljavaara, Nita Austero, Harry Bogomoloff, Silja Borgarsdóttir Sandelin, Veli-Pekka Dufva, Mika Ebeling, Nora Grotenfelt, Mia Haglund, Sandra Hagman, Timo Harakka, Atte Harjanne, Fardoos Helal, Titta Hiltunen, Jenni Hjelt, Mari Holopainen, Shawn Huff, Ville Jalovaara, Antti Kaajakari, Atte Kaleva, Otso Kivekäs, Tapio Klemetti, Laura Kolbe, Laura Kolehmainen, Marika Koski, Heimo Laaksonen, Ajak Majok, Petra Malin, Nina Miettinen, Sami Muttilainen, Björn Månsson, Tuomas Nevanlinna, Matti Niiranen, Dani Niskanen, Jenni Pajunen, Pia Pakarinen, Dennis Pasterstein, Terhi Peltokorpi, Katri Penttinen, Suvi Pulkkinen, Pekka Sauri, Oula Silvennoinen, Seida Sohrabi, Ilkka Taipale, Byoma Tamrakar, Aino Tuominen, Tuomas Tuomi-Nikula, Meri Valkama, Reetta Vanhanen, Laura Varjokari, Sinikka Vepsä, Sanna Vesikansa, Ozan Yanar

Nej-röster: 10

Jussi Halla-aho, Nuutti Hyttinen, Marko Kettunen, Pia Kopra, Laura Korpinen, Tom Packalén, Mikko Paunio, Mika Raatikainen, Mirita Saxberg, Juhani Strandén

Blanka: 11

Tarik Ahsanullah, Outi Alanko-Kahiluoto, Juha Hakola, Pekka Löfman, Otto Meri, Hannu Oskala, Amanda Pasanen, Marcus Rantala, Risto Rautava, Daniel Sazonov, Maarit Vierunen

Frånvarande: 6

Harry Harkimo, Joel Harkimo, Eveliina Heinäluoma, Mikael Jungner, Osmo Soininvaara, Erkki Tuomioja

Stadsfullmäktige godkände ledamoten Timo Harakkas förslag till hemställningskläm.

8 omröstningen

Ledamoten Sandra Hagmans förslag till hemställningskläm JA, motsätter sig NEJ

JA-förslag: Ledamoten Sandra Hagmans förslag till hemställningskläm
NEJ-förslag: Motsätter sig

Ja-röster: 68

Hilkka Ahde, Mahad Ahmed, Tarik Ahsanullah, Alviina Alametsä, Outi Alanko-Kahiluoto, Ted Apter, Pentti Arajärvi, Paavo Arhinmäki, Sirpa Asko-Seljavaara, Nita Austero, Harry Bogomoloff, Silja Borgarsdóttir Sandelin, Veli-Pekka Dufva, Mika Ebeling, Nora Grotenfelt, Mia Haglund, Sandra Hagman, Juha Hakola, Jussi Halla-aho, Timo Harakka, Atte Harjanne, Fardoos Helal, Titta Hiltunen, Jenni Hjelt, Mari Holopainen, Shawn Huff, Nuutti Hyttinen, Antti Kaajakari, Atte Kaleva, Otso Kivekäs, Tapio Klemetti, Laura Kolbe, Laura Kolehmainen, Laura Korpinen, Marika Koski, Heimo Laaksonen, Pekka Löfman, Ajak Majok, Petra Malin, Nina Miettinen, Sami Muttilainen, Björn Månsson, Tuomas Nevanlinna, Matti Niiranen, Dani Niskanen, Tom Packalén, Jenni Pajunen, Pia Pakarinen, Amanda Pasanen, Dennis Pasterstein, Terhi Peltokorpi, Katri Penttinen, Suvi Pulkkinen, Marcus Rantala, Pekka Sauri, Mirita Saxberg, Oula Silvennoinen, Seida Sohrabi, Ilkka Taipale, Byoma Tamrakar, Aino Tuominen, Tuomas Tuomi-Nikula, Meri Valkama, Reetta Vanhanen, Laura Varjokari, Sinikka Vepsä, Sanna Vesikansa, Ozan Yanar

Nej-röster: 1

Marko Kettunen

Blanka: 10

Ville Jalovaara, Pia Kopra, Otto Meri, Hannu Oskala, Mikko Paunio, Mika Raatikainen, Risto Rautava, Daniel Sazonov, Juhani Strandén, Maarit Vierunen

Frånvarande: 6

Harry Harkimo, Joel Harkimo, Eveliina Heinäluoma, Mikael Jungner, Osmo Soininvaara, Erkki Tuomioja

Stadsfullmäktige godkände ledamoten Sandra Hagmans förslag till hemställningskläm.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Katja Rimpilä, stadssekreterare, telefon: 09 310 36256
katja.rimpila(a)hel.fi

25.09.2024

Ärende/14

Bilagor

- 1 Valtuustoaloite 31.01.2024 Hagman Sandra Ruutu aika kuriin - toimintamalli Helsinkiin
- 2 Valtuustoaloite 27.03.2024 Sohrabi Seida Kokeilu: Helsingin koulut kännykkävapaiksi lukuvuodeksi
- 3 Sosiaali-, terveyst- ja pelastuslautakunnan lausunto

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutsförslag

Beslutet stämmer överens med förslaget.

Sammandrag

Oron för att barn och unga tillbringar allt mer tid framför skärmar är befogad och det är en god idé att utarbeta ett mångsidigt materialpaket tillsammans med social-, hälsovårds- och räddningssektorn och andra samarbetspartner som polisen, organisationer och aktörer som bedriver forskning. Det vore också bra att stärka elevernas och de studerandes vardag genom att lägga ytterligare fokus på att minska den onödiga användningen av deras egna mobila enheter och därmed även mängden onödig skärmtid. Begränsning av skärmtiden och digitalt välbefinnande ska inkluderas i strukturer och lärostoff som redan finns med hänsyn till olika åldersgrupper.

Exempel på sådana strukturer är daghemmens, skolornas och läroanstalternas läroplaner samt Elevens digitala lärtig, som fostrans- och utbildningssektorn har tagit fram. I skolorna finns skolhälsovårdens hälsovårdare, som är experter på främjande av hälsa. Hälsovårdarna träffar eleverna vid årliga hälsoundersökningar där individuell hälsorådgivning ingår. Vid undersökningen talar hälsovårdaren och eleven om hur elevens hälsa och välbefinnande påverkas av skärmtid och sociala relationer.

Det är viktigt att utveckla nya metoder och redskap för de anställda vid skolhälsovården och elevvården samt för webbplatser med familjer som målgrupp. Genom att öka medvetenheten och stödja föräldrarnas fostrargärning kan man sätta in ett viktigt stöd för välbefinnandet på ett tidigt stadium, som kan stärkas med hjälp av centraliserad information från sektorn och studerandevården.

Föredragandens motiveringar

Ledamoten Sandra Hagman och 26 andra ledamöter föreslår i sin motion att Helsingfors börjar utveckla en verksamhetsmodell för att kon-

25.09.2024

trollera skärmtiden i ett mångprofessionellt samarbete med organisationer, polisen och forskare. I motionen föreslår ledamöterna att staden tillsammans med polisen, organisationer och forskande aktörer utarbetar material för att upplysa vårdnadshavare. Dessutom bör Helsingfors utveckla modeller som skolorna kan tillämpa för att bygga upp en mobilfri skolvardag.

Ledamoten Seida Sohrabi och 26 andra ledamöter föreslår i sin motion att Helsingfors i syfte att förbättra inlärningsresultaten under ett läsår genomför ett försök där eleverna och de studerande inte har telefonerna framme under skoldagen.

Oron för att barn och unga tillbringar allt mer tid framför skärmar är befogad och det är en god idé att utarbeta ett mångsidigt materialpaket tillsammans med social-, hälsovårds- och räddningssektorn och andra samarbetspartner som polisen, organisationer och aktörer som bedriver forskning. Det vore också bra att stärka elevernas och de studerandes vardag genom att lägga ytterligare fokus på att minska den onödiga användningen av deras egna mobila enheter och därmed även mängden onödig skärmtid. Begränsning av skärmtiden och digitalt välbefinnande ska inkluderas i strukturer och lärostoff som redan finns med hänsyn till olika åldersgrupper.

Exempel på sådana strukturer är daghemmens, skolornas och läroanstalternas läroplaner samt Elevens digitala lärtig, som fostrans- och utbildningssektorn tagit fram. I skolorna finns skolhälsovårdens hälsovårdare, som är experter på främjande av hälsa. Hälsovårdarna träffar eleverna vid årliga hälsoundersökningar där individuell hälsorådgivning ingår. Vid undersökningen talar hälsovårdaren och eleven om hur elevens hälsa och välbefinnande påverkas av skärmtid och sociala relationer.

Det är viktigt att utveckla nya metoder och redskap för de anställda vid skolhälsovården och elevvården samt för webbplatser med familjer som målgrupp. Genom att öka medvetenheten och stödja föräldrarnas fostrargärning kan man sätta in ett viktigt stöd för välbefinnandet på ett tidigt stadium, som kan stärkas med hjälp av centraliserad information från sektorn och studerandevården.

Digitalt välbefinnande i daghemmens, skolornas och läroanstalternas läroplaner och på Elevens digitala lärtig samt fostrans- och utbildningssektorns samarbete med Hjärnförbundet

Daghemmens, skolornas, gymnasiernas och yrkesskolornas läroplaner med lokala tillägg fastslår vad som ska läras ut i Helsingfors. I grunderna för planen för småbarnspedagogik (2022) konstateras att digitalisering är en del av samhället som barnet växer upp i. Digital kompetens behövs för kommunikationen mellan människor, för delaktigheten i

25.09.2024

samhället och för lärandet. Att stärka den digitala kompetensen främjar en jämlik utbildning för barnen. Småbarnspedagogiken har som uppdrag att i samarbete med hemmen stödja barnens förståelse för digitalisering, och personalen ska handleda barnen i att fungera i digitala miljöer på ett mångsidigt, ansvarsfullt och tryggt sätt. I grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen (2014) nämns skärmtiden och det digitala välbefinnandet inte i de enskilda läroämnenas innehåll. Det digitala välbefinnandet tangeras dock i beskrivningarna av mångsidiga kompetenser (K) som vardagskompetens (K3) och digital kompetens (K5). I grunderna för gymnasiets läroplan (2019) beaktas de studerandes välbefinnande och främjandet av detta på många sätt trots att det digitala välbefinnandet inte särskilt nämns. Det digitala välbefinnandet nämns inte heller direkt i examensgrunderna för yrkesutbildningen, men i avsnittet kunnande om samhälle och arbetsliv ingår en plan för främjande av den egna hälsan och välbefinnandet. Digitalt välbefinnande är en del av den helheten.

Utbildningsstyrelsens utvecklingsprogram Nylitteracitet har haft som mål att stärka det informations- och kommunikationstekniska kunnandet, mediekompetensen och programmeringskunnandet bland barn och unga inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Detta har ingått som en del i utvecklingsprogrammet Utbildning för alla, som undervisnings- och kulturministeriet lanserade för åren 2020–2023. Som en del av projektet Nylitteracitet har fostrans- och utbildningssektorn tagit fram ett redskap vid namn Elevens digitala lärtig för grundskolorna och lärarna i dessa. Elevens digitala lärtig omfattar grundskolans årskurser 1–9. Det digitala välbefinnandet och en ansvarsfull användning av medier är en del av innehållet och målen för varje årskurs. Även här ingår uppföljning och begränsning av den egna skärmtiden som en del av det digitala välbefinnandet och dess mål. Elevens digitala lärtig införs i stadens grundskolor under våren 2024 och i större skala under läsåret 2024–25. Arbetet med en motsvarande digital lärtig för småbarnspedagogiken pågår. Den kommer att innehålla samma teman som skolans med beaktande av det småbarnspedagogiska perspektivet.

Fostrans- och utbildningssektorn samarbetar med Hjärnförbundet inom det nationella programmet för hjärnhälsa 2023–2029. Hjärnförbundet och fostrans- och utbildningssektorn gjorde ett pilotförsök med samarbete i grundskolor i skolan Arabian peruskoulu. Syftet med försöket var att minska mobilanvändningen i barnens vardag och tillsammans med vuxna söka alternativa tidsfördriv. Andra mål var att öka medvetenheten bland barn, ungdomar och vuxna om hur mobiler och andra smarta enheter påverkar hjärnhälsan och att bygga upp en miljö som stöder barns och ungas hjärnhälsa och främjar inläring och välbefinnande. Samarbetet mellan fostrans- och utbildningssektorn och det nationella

programmet för hjärnhälsa breddades under våren 2024. Hösten 2024 ska fostrans- och utbildningssektorn tillsammans med Hjärnförbundet ordna en gemensam föräldrakväll för hela staden om främjande av hjärnhälsa. Vid föräldrakvällen behandlas saker som föräldrar bör veta om hjärnhälsa och hur föräldrar tillsammans kan stödja barnens hjärnhälsa. Syftet med samarbetet mellan fostrans- och utbildningssektorn och Hjärnförbundet är att utveckla sektorns principer och praxis för främjande av hjärnhälsa.

Egna mobila enheter och begränsning av deras användning

Regionförvaltningsverket behandlade frågan om telefonparkering år 2018. I beslutet den 7 maj 2018 konstateras: "Innehav av telefoner omfattas av den rättighet som tryggas i 15 § i grundlagen. Innehav av telefoner i skolan är inte särskilt förbjudet i lag. Därför kan skolans ordningsregler inte innehålla några bestämmelser om innehav av telefoner. Utifrån detta konstaterar regionförvaltningsverket att skolans ordningsregler kan innehålla en rekommendation om att eleverna ska lämna telefonerna i en för ändamålet avsedd låda under lektionerna. Varje elev har emellertid rätt att i början av varje lektion särskilt avgöra om eleven vill behålla telefonen eller lägga den i lådan. Om en elev trots tillsägelser använder telefonen under lektionen på ett sätt som stör undervisningen får läraren konfiskera telefonen för resten av lektionen."

Även riksdagens justitieombudsman har behandlat frågan om att samla in elevernas telefoner i en telefonparkering och konstaterat följande i sitt avgörande den 25 maj 2020: "Det egendomsskydd som var och en garanteras i 15 § i grundlagen gäller även grundskoleelevernas mobiltelefoner. Ingen som saknar lagstadgade befogenheter har rätt att kräva att en elev ska lämna ifrån sig sin telefon."

I Utbildningsstyrelsens gällande anvisningar (Rättigheter och skyldigheter vid användningen av dator, mobiltelefon och andra mobila enheter i skolan) konstateras följande: "I skolans ordningsregler kan man inte helt förbjuda eleverna att ta med sig mobila enheter till skolan, men med ordningsreglerna kan man begränsa användningen av dem under pågående undervisning."

Utifrån det ovanstående går det inte att ålägga eleverna att mot sin vilja förvara sina telefoner exempelvis i en telefonparkering under lektionen eller skoldagen. Skolan kan rekommendera att eleverna frivilligt lämnar telefonerna i en telefonparkering.

Med stöd av lagen om grundläggande utbildning är det emellertid möjligt att i skolans ordningsregler precisera lagstiftningen med bestämmelser om praktiska arrangemang och sakligt beteende, om dessa be-

hövs för att garantera en trygg och trivsamt skolmiljö. Däremot är det inte tillåtet att i ordningsreglerna avvika från de ovillkorliga bestämmelserna i lagstiftningen eller inkludera icke lagstadgade disciplinära åtgärder eller åtgärder för att trygga säkerheten. Sådan användning av mobila enheter under lektionstid som stör undervisningen eller inläringen kan förbjudas i skolans ordningsregler. Skolan kan i sina ordningsregler kräva att den mobila enheten är i störningsfritt läge under pågående undervisning. Med störningsfritt läge avses att enheten är på ljudlöst läge samt att vibrations-, ljus- och andra funktioner är avstängda. Även direktuppspelning av bilder och ljud (livestream) stör undervisningen och kan förbjudas om det inte ingår i undervisningen. Användningen av mobila enheter kan inte förbjudas helt under raster eller andra tider då undervisning inte ges. I enskilda fall är det dock möjligt att ingripa i användningen av mobila enheter under rasterna, om apparaten används exempelvis för att mobba eller trakassera någon. Enligt Utbildningsstyrelsens anvisningar kan man i skolan även "tillsammans med eleverna och deras vårdnadshavare utarbeta spelregler som specificerar ordningsreglerna för användningen av dator, mobiltelefon och andra mobila enheter i skolan. Eleverna och deras vårdnadshavare kan förbinda sig att följa spelreglerna och skriva under dem, men formellt är det inte frågan om ett avtal. Man kan inte avstå från de grundläggande rättigheterna med ett avtal med bindande verkan för eleven eller vårdnadshavaren".

Fostrans- och utbildningssektorn har en verksamhetsmodell enligt vilken skolorna kan begränsa elevernas mobilanvändning i sina ordningsregler. Med hänsyn till lagens perspektiv kan eleverna alltså åläggas att under skoldagen ha telefonerna utom synhåll och i störningsfritt läge. Mobilen kan användas som stöd för inläringen under skoldagen om läraren tillåter det och ger instruktioner om användningen, men om sådan användning avtalas alltid separat från fall till fall. I grundskolan får rektorn eller läraren beslagta en apparat som stör undervisningen från eleven. Detta gäller även mobila enheter om en sådan konstateras störa undervisningen på ett sätt som strider mot ordningsreglerna. I oktober–november 2023 uppmanades de svenska och finska grundskolorna att göra dessa uppdateringar i sina ordningsregler under läsåret 2023–24. För närvarande (i april 2024) har merparten av de svenska och finska grundskolorna förenhetligt sina ordningsregler i enlighet med dessa instruktioner. I resten av skolorna pågår arbetet.

Yrkesinstitutet Stadin ammattiopisto har i sina ordningsregler beaktat de studerandes mobilanvändning under skoldagen. I ordningsreglerna konstateras att mobila enheter i inläringssituationer endast får användas som stöd för studierna. Gymnasiernas ordningsregler ska uppdateras till läsåret 2024–25 så att mobila enheter endast används som stöd för inläringen och alla undantag förutsätter en separat överenskom-

melse med läraren. På andra stadiet har användningen av digitala redskap och även egna mobila enheter emellertid en viktig roll och en stor del av studiematerialet är digitalt. Eftersom en del av de studerande på andra stadiet är myndiga kan grundskolornas praxis inte tillämpas som sådan. Rektorn eller läraren får inte heller beslagta en studerandes mobila enhet i gymnasier och yrkesskolorna. I gymnasier och i den grundläggande yrkesutbildningen kan en studerande som stör undervisningen med en apparat emellertid bli tillsagd att avlägsna sig från undervisningssituationen.

Material om digitalt välbefinnande som stöd för undervisningen och föräldrar

Material som riktas till lärare och fostrare kan användas som stöd för undervisningens innehåll i daghem, skolor och läroanstalter. Material som riktas till vårdnadshavare kan användas vid olika evenemang som daghem, skolor och läroanstalter ordnar för vårdnadshavarna. Materialet ska också vara fritt tillgängligt exempelvis i rådgivningen, elevvårdens tjänster, biblioteken och ungdomstjänsterna.

Materialet erbjuder även föräldrar viktig information om digitalt välbefinnande. Om de vill kan föräldraföreningar och enskilda klassers föräldrakommittéer utifrån detta material utarbeta gemensamma praxis och rekommendationer för klassen om skärmtid på fritiden och fredande av nätterna från internetanvändning. Daghemmet, skolan, läroanstalten eller lärarna kan emellertid inte ta ansvar för att följa upp, ge instruktioner om och övervaka skärmtiden på fritiden. Fostrans- och utbildningssektorn diskuterar dock aktivt vikten av digitalt välbefinnande med barnen, ungdomarna och vårdnadshavarna. Det är mycket viktigt att få med vårdnadshavarna i diskussionen.

Främjande av digitalt välbefinnande påverkar välbefinnandet och inläringen avsevärt. Att främja digitalt välbefinnande tillsammans med andra aktörer bör vara ett centralt mål.

Helsingfors ska vidta aktiva åtgärder i alla skolor för att göra det möjligt att tydligare ingripa i mobilanvändning under skoldagen och framför allt under lektionerna. Helsingfors ska påverka lagstiftningen och Utbildningsstyrelsens instruktioner. Under hösten bereder undervisnings- och kulturministeriet ett lagförslag om mer omfattande begränsningar av telefonanvändningen. Ministeriet och Utbildningsstyrelsen ska utarbeta utförliga instruktioner om detta när riksdagen har godkänt lagstiftningen.

Målet är att göra det möjligt att vid behov tydligare än nu förbjuda användningen av mobila enheter i skolans ordningsregler och samla in enheterna särskilt under lektionstid. Helsingfors bör fortsätta att tillämpa de goda modeller som används i skolorna samt hålla ett öga på nya

25.09.2024

Ärende/14

rön om hurdan användning av mobila enheter som är lämplig i olika åldrar, uppdatera sina anvisningar och aktivt förmedla information i växelverkan med barn och föräldrar.

Vid behov bör skolornas ordningsregler likaså uppdateras redan nu utifrån fungerande modeller i den mån den nuvarande lagstiftningen tillåter. Fostrans- och utbildningsnämnden stöder även försök där man utreder hur en minskning av användningen av mobila enheter påverkar elevernas och de studerandes välbefinnande och inläring.

Det är en god idé att småbarnspedagogiken och social-, hälsovårds- och räddningssektorn samarbetar för att vägleda barn i daghemsåldern och deras familjer i frågor som gäller digitalt välbefinnande och begränsning av skärmtiden. I småbarnspedagogiken kan detta exempelvis göras under diskussionerna om planerna för småbarnspedagogik och föräldrakvällar.

Fostrans- och utbildningsnämnden och social-, hälsovårds- och räddningsnämnden har gett utlåtanden om ledamoten Hagmans motion. Fostrans- och utbildningsnämnden har gett ett utlåtande om ledamoten Sohrabis motion.

Enligt 30 kap. 11 § 2 och 4 mom. i förvaltningsstadgan besvarar stadsstyrelsen en motion som undertecknats av minst 25 ledamöter och förelägger fullmäktige sitt svar.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Katja Rimpilä, stadssekreterare, telefon: 09 310 36256
katja.rimpila(a)hel.fi

Bilagor

- 1 Valtuustoaloite 31.01.2024 Hagman Sandra Ruutu aika kuriin - toimintamalli Helsinkiin
- 2 Valtuustoaloite 27.03.2024 Sohrabi Seida Kokeilu: Helsingin koulut kännykkävapaiksi lukuvuodeksi
- 3 Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan lausunto

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 16.09.2024 § 562

25.09.2024

Ärende/14

HEL 2024-001760 T 00 00 03

HEL 2024-005255, HEL 2024-004646

Päätös

A)

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Hagmanin ja valtuutettu Sohra-
bin aloitteet loppuun käsitellyiksi.

B)

Kaupunginhallitus katsoi valtuutettu Holopaisen aloitteen loppuun käsi-
tellyksi.

Käsittely

16.09.2024 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Minja Koskela: Muutetaan seuraava kappale sekä tiivistelmästä että
leipätekstistä: "Helsinki ei kuitenkaan lähde erikseen rakentamaan Ru-
utu aika kuriin -toimenpideohjelmää, vaan ruutuajan rajaamisen ja digi-
hyvinvoinnin teemat sisällytetään jo olemassa oleviin rakenteisiin ja
oppisisältöihin eri ikäryhmät huomioiden."

Muotoon: Ruutuajan rajaamisen ja digihyvinvoinnin teemat sisällyte-
tään jo olemassa oleviin rakenteisiin ja oppisisältöihin eri ikäryhmät hu-
omioiden.

Kannattaja: Daniel Sazonov

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti hyväksyä Minja Koskelan vas-
taehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen.

09.09.2024 Pöydälle

Esittelijä

kansliapäällikkö
Jukka-Pekka Ujula

Lisätiedot

Katja Rimpilä, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36256
katja.rimpila(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 21.05.2024 § 122

25.09.2024

Ärende/14

HEL 2024-001760 T 00 00 03

Lausunto

Sandra Hagman ja 26 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että Helsingin kaupungin tulee rakentaa toimenpideohjelma, lasten ja nuorten ruutuajan ja ruututurvallisuuden eteen. Aloitteessa esitetään, että huoltajien valistusta varten laaditaan materiaalia yhdessä poliisin sekä järjestö- ja tutkimustahojen kanssa. Lisäksi Helsingin tulee kehittää mallinnettuja toimintatapoja kouluille, joiden avulla voidaan rakentaa kännykkäväpaata kouluarkea.

Seida Sohrabi ja 26 muuta valtuutettua esittävä aloitteessaan, että oppimisen parantamiseksi Helsinki ottaa lukuvuodeksi käyttöön kokeilun, jossa koululaiset pitävät kännykensä poissa koulupäivän ajan.

Mari Holopainen ja 11 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että Helsingin kaupunki arvioi ja edistää tutkimustietoon pohjautujen toimintamalleja, joiden avulla tuetaan perheitä ja viedään eteenpäin lasten ja nuorten kasvua tukevia kohtuullisia ruutuajoja.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle aloitteista seuraavan lausunnon:

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että huoli lasten ja nuorten lisääntyneestä ruutuajasta on aiheellinen ja kannattaa ajatusta monipuolisen materiaalipaketin laatimisesta yhdessä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan sekä muiden yhteistyötahojen, kuten poliisin ja järjestö- ja tutkimustahojen kanssa. Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa myös ajatusta sellaisen oppijoiden arjen vahvistamisesta, jossa kiinnitetään vielä aiempaa enemmän huomiota oppijoiden omien mobiililaitteiden tarpeettoman käytön vähentämiseen ja sitä kautta tarpeettoman ruutuajan vähentämiseen. Kasvatus- ja koulutuslautakunta esittää, että Helsinki ei kuitenkaan lähde erikseen rakentamaan Ruutu aika kuriin -toimenpideohjelmaa, vaan kasvatuksen ja koulutuksen toimiala sisällyttää ruutuajan rajaamisen ja digihyvinvoinnin teemat jo olemassa oleviin rakenteisiin ja oppisisältöihin eri ikäryhmät huomioiden. Näistä rakenteista esimerkkinä päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten omat opetussuunnitelmat sekä kasvatuksen ja koulutuksen tuottama Oppijan digipolku.

Digihyvinvointi päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten opetussuunnitelmissa ja Oppijan digipolulla sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan yhteistyö Aivoliiton kanssa

Päiväkotien, koulujen, lukioden ja ammatillisten oppilaitosten opetussuunnitelmat paikallisine täydennyksineen määrittävät ne sisällöt, joita Helsingissä toteutetaan. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa

(2022) todetaan, että digitaalisuus on osa yhteiskuntaa, jossa lapsi kasvaa. Digitaalista osaamista tarvitaan ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa, yhteiskunnassa toimimisessa ja oppimisessa. Digitaalisen osaamisen vahvistaminen edistää lasten koulutuksellista tasa-arvoa. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on yhteistyössä kotien kanssa tukea lapsen ymmärrystä digitaalisuudesta ja että henkilöstö ohjaa lapsia digitaalisten ympäristöjen monipuoliseen, vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014) ei erikseen mainita yksittäisten oppiaineiden sisällöissä ruutu-aikaa tai digihyvinvointia. Digihyvinvointi tulee kuitenkin esiin laaja-alaisen taitojen (L) kuvauksissa, kuten itsensä huolehtiminen ja arjen taidot (L3), sekä tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5). Lukioiden opetussuunnitelman perusteet (2019) huomioi oppijoiden hyvinvoinnin ja sen edistämisen monin tavoin, vaikka digihyvinvointia ei erikseen mainitakaan. Ammatillisen koulutuksen tutkinnon perusteissa ei myöskään erikseen mainita digihyvinvointia, mutta yhteiskunta- ja työelämäosaaminen -osaan sisältyy suunnitelma oman terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi ja tavoite digihyvinvoinnista on osa tätä kokonaisuutta.

Opetushallituksen Uudet lukutaidot -kehittämishjelman tavoitteena on ollut vahvistaa lasten ja nuorten tieto- ja viestintäteknologian taitoja, medialukutaitoa sekä ohjelmoinnin osaamista varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa. Tämä on ollut osa laajempaa opetus- ja kulttuuriministeriön käynnistämää Oikeus oppia -kehittämishjelmaa vuosille 2020–2023. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on tuottanut Uudet lukutaidot -hankkeen myötä Oppijan digipolku -työvälineen perusopetuksen koulujen ja opettajien käyttöön. Tässä perusopetuksen luokka-asteet 1–9 kattavassa oppimispolussa huomioidaan digihyvinvointi ja vastuullinen median käyttö jokaisen luokka-asteen sisällöissä ja tavoitteissa. Oman ruutuajan seuraaminen ja rajaaminen on tässäkin kokonaisuudessa osa digihyvinvointia ja sen tavoitteita. Oppijan digipolkua ryhdytään jalkauttamaan perusopetuksen kouluihin kevään 2024 aikana ja laajemmin lukuvuoden 2024–25 aikana. Oppijan digipolkua varhaiskasvatukseen ollaan parasta aikaa työstämässä ja se pitää sisällään samoja teemoja varhaiskasvatuksen näkökulma huomioiden.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala tekee yhteistyötä Aivoliiton kanssa Kansallisen aivoterveysohjelman 2023–2029 puitteissa. Aivoliitto ja kasvatuksen ja koulutuksen toimiala toteuttivat yhdessä peruskoulu-yhteistyön pilotoinnin Arabian peruskoulussa. Tämän pilotoinnin tavoitteena oli puhelimen käytön vähentäminen lasten arjessa etsien sen tilalle yhdessä aikuisten kanssa myös vaihtoehtoisia ajanviettotapoja. Tavoitteena oli myös lisätä lasten, nuorten ja aikuisten tietoisuutta kännyköiden ja muiden älylaitteiden käytön vaikutuksista aivoterveysteen, sekä rakentaa lapsille ja nuorille aivojen hyvinvointia tukeva ympäristö, joka

25.09.2024

Ärende/14

edistää oppimista ja hyvinvointia. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ja Kansallisen aivoterveystoiminnan yhteistyö laajenee keväällä 2024 ja syksyllä 2024 kasvatuksen ja koulutuksen toimiala järjestää yhteistyössä Aivoliiton kanssa koko kaupungin vanhempainillan aivoterveystoiminnan edistämisestä. Vanhempainillassa käsitellään, mitä vanhemman tulee teemasta tietää ja miten vanhemmat yhdessä voivat tukea lasten aivoterveystoimintaa. Aivoliiton kanssa tehtävän yhteistyön tavoitteena on kehittää kasvatuksen ja koulutuksen toimialan aivoterveystoiminnan edistämisen periaatteita ja käytännön toimintatapoja.

Oppijoiden omat mobiililaitteet ja niiden käytön rajaaminen

Aluehallintovirasto on käsitellyt kännykkäparkkiasiaa vuonna 2018. Päätös 7.5.2018 toteaa seuraavaa: "Puhelinten hallussapito kuuluu perustuslain 15 §:ssä turvattuun oikeuteen, eikä niiden hallussapitoa koulussa ole laissa erikseen kielletty, minkä vuoksi hallussapidosta ei voida määrätä koulun järjestyssäännöissä. Edellä esiin tuodun perusteella aluehallintovirasto toteaa, että koulun järjestyssäännöissä voidaan esittää suosituksena, että oppilaat jättävät puhelimensa oppituntien ajaksi niille tarkoitettuun laatikkoon. Oppilaalla on kuitenkin oikeus arvioida jokaisen oppituntin alussa erikseen, haluaako hän pitää puhelimensa hallussaan vai jättää sen laatikkoon. Oppilaan käyttäessä puhelinta oppituntin aikana kielloista huolimatta opetusta häiritsevällä tavalla, voi opettaja tässä tilanteessa poistaa puhelimen oppilaan hallusta oppituntien ajaksi".

Myös eduskunnan oikeusasiamies on käsitellyt oppilaiden kännyköiden keräämistä kännykkäparkkiin ja ratkaisussaan 25.5.2020 todennut seuraavaa: "Perustuslain 15 §:ssä jokaiselle taattu omaisuuden suoja koskee myös perusopetuksen oppilaiden matkapuhelimia. Kenelläkään ei ole ilman lakiin perustuvia valtuuksia oikeutta vaatia oppilasta luovuttamaan puhelimensa hallintaa."

Opetushallituksen voimassa olevat ohjeet (Tietokoneen, kännykän ja muiden mobiililaitteiden käyttöön liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista koulussa) toteavat seuraavaa: "Koulun järjestyssäännöissä ei voida kokonaan kieltää mobiililaitteiden tuomista kouluun, mutta järjestyssäännöillä voidaan rajoittaa mobiililaitteiden käyttöä opetuksen aikana."

Edellä mainittuihin perustuen, oppilaita ei voi velvoittaa säilyttämään kännyköitään vasten omaa tahtoaan oppituntien tai koulupäivän ajan esimerkiksi kännykkäparkissa. Koulu voi antaa suosituksen kännykän jättämisestä vapaaehtoisesti kännykkäparkkiin.

Perusopetuslain nojalla koulun järjestyssäännöissä voidaan kuitenkin antaa lainsäädäntöä tarkentavia koulun turvallisuuden ja viihtyisyyden

kannalta tarpeellisia määräyksiä käytännön järjestelyistä ja asianmukaisesta käyttäytymisestä. Järjestyssäännöillä ei kuitenkaan saa poiketa lainsäädännön ehdottomista säännöksistä, eikä niihin voida kirjata lakiin perustumattomia kurinpitokeinoja ja turvaamistoimenpiteitä. Koulun Järjestyssäännöissä voidaan kieltää mobiililaitteen opetusta tai oppimista häiritsevä käyttö oppitunnilla. Koulu voi järjestyssäännöissään edellyttää, että mobiililaitte on häiriötä aiheuttamattomassa tilassa opetuksen aikana. Häiriötä aiheuttamattomalla tilalla tarkoitetaan, että laite on äänettömällä sekä värinä-, valo- ja muut toiminnot on asetettu pois käytöstä. Opetusta häiritsevänä voidaan kieltää myös kuvan ja äänen lähettäminen suoratoistona (ns. livestream) oppitunnilta ilman opetukseen liittyvää syytä. Mobiililaitteiden käyttöä ei voida kokonaan kieltää välitunneilla tai muina aikoina, jolloin opetusta ei anneta. Yksittäistapauksissa voidaan kuitenkin puuttua mobiililaitteiden käyttöön välitunneilla, jos laitetta käytetään esimerkiksi kiusaamis- tai häiritsemistarkoituksessa. Opetushallituksen ohjeiden mukaan koulussa voidaan myös ”laatia yhdessä oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa järjestyssääntöjä tarkentavia pelisääntöjä tietokoneen, kännykän ja muiden mobiililaitteiden käytöstä koulussa. Oppilaat ja heidän huoltajansa voivat sitoutua noudattamaan pelisääntöjä ja allekirjoittaa ne, mutta muodollisesti kyse ei ole sopimuksesta. Perusoikeuksista ei voida luopua oppilasta tai huoltajaa sitovasti”.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on toimintamalli, jonka mukaisesti koulut voivat rajata oppilaiden kännyköiden käyttöä koulun järjestyssäännöissä. Oppijoiden kännykät voidaan siis velvoittaa lain näkökulmat huomioiden pidettäväksi koulupäivän aikana poissa näkyvistä ja häiriöttömässä tilassa. Opettajan luvalla ja ohjeistuksella kännyköitä voidaan koulupäivän aikana kuitenkin käyttää oppimisen apuna, mutta tästä sovitaan aina erikseen ja tapauskohtaisesti. Perusopetuksessa rehtori tai opettaja saa ottaa haltuunsa oppilaalta opetusta häiritsevän laitteen. Tämä koskee myös mobiililaitetta, jos sen todetaan häiritsevän opetusta järjestyssääntöjen vastaisesti. Perusopetuksen suomen ja ruotsinkielisiä kouluja on ohjeistettu loka- ja marraskuussa 2023 tekemään nämä päivitykset järjestyssääntöihin lukuvuoden 2023–24 aikana. Tällä hetkellä (huhtikuussa 2024) suurin osa suomen ja ruotsinkielistä perusopetuksen kouluista on yhtenäistänyt järjestyssääntöjään ohjeistuksen mukaisesti ja lopuissa kouluista tämä työ on vielä kesken.

Stadin AO on huomionnut omissa järjestyssäännöissään opiskelijoiden kännykän käytön opiskelupäivän aikana ja järjestyssäännöissä todetaan, että mobiililaitteita käytetään oppimistilanteessa ainoastaan opiskelun tukena. Lukiokoulutuksessa lukioiden järjestyssääntöjä tullaan päivittämään lukuvuodelle 2024–25 siten, että niissä linjataan mobiililaitteita käytettävän ainoastaan oppimisen tukena ja poikkeuksista sovi-

taan aina erikseen opettajan kanssa. Toisella asteella digitaalisten työvälineiden ja myös oman mobiililaitteen käyttö on kuitenkin suuressa roolissa ja iso osa opiskelumateriaalista on digitaalista. Toisen asteen opiskelijoista osa on jo täysi-ikäisiä opiskelijoita, joten perusopetuksen käytänteiden soveltaminen sellaisenaan ei ole mahdollista. Rehtori tai opettaja ei myöskään saa ottaa opiskelijan mobiililaitetta haltuunsa lukiossa tai ammatillisessa peruskoulutuksessa. Lukiossa ja ammatillisessa peruskoulutuksessa laitteella opetusta häiritsevä opiskelija voidaan kuitenkin määrätä poistumaan opetustilanteesta.

Digihyvinvointimateriaali opetuksen ja vanhempien tueksi

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan talousarviossa ei ole varattu rahoitusta digihyvinvointimateriaalin tuottamiseen. Jos tällaista materiaalia päätetään kuitenkin ryhtyä tuottamaan, on se luontevaa tehdä yhteistyössä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan kanssa. Materiaalin laadinnassa tulee tehdä yhteistyötä myös muiden toimijoiden, kuten poliisin ja järjestö- ja tutkimustahojen kanssa. Materiaalin tulee olla monikielistä, monikanavaista ja saavutettavaa huomioiden erilaiset ikä-, kohde- ja kieliryhmät.

Opettajille ja kasvattajille suunnattuja materiaaleja voi käyttää opetuksen sisältöjen tukena päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa. Huoltajille suunnattuja materiaaleja voi käyttää päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten erilaisissa huoltajille suunnatuissa tilaisuuksissa. Materiaalin tulee olla vapaasti käytettävissä myös esimerkiksi neuvoloissa, oppilashuollon palveluissa, kirjastoissa ja nuorisopalveluissa.

Materiaali antaa myös vanhemmille tärkeää tietoa digihyvinvoinnista. Vanhempainyhdistykset ja yksittäisten luokkien vanhempaintoimikunnat voivat halutessaan lähteä näiden materiaalien tuella rakentamaan luokan yhteisiä käytänteitä ja suosituksia vapaa-ajan ruutuajasta ja yön rauhoittamisesta netin käytöltä. Päiväkoti, koulu, oppilaitos ja opettajat eivät voi kuitenkaan ottaa vastuuta vapaa-ajalla tapahtuvan ruutuajan seurannasta, ohjeistuksesta ja valvonnasta. Keskustelua digihyvinvoinnin tärkeydestä käydään kuitenkin aktiivisesti oppijoiden ja huoltajien kanssa ja huoltajien mukaan saaminen tähän keskusteluun on hyvin tärkeää.

Digihyvinvoinnin edistämällä on merkittävät vaikutukset hyvinvointiin ja oppimiseen. Sen edistäminen yhdessä muiden toimijoiden kanssa tulee olla keskeisiä tavoitteita.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa sitä, että Helsinki ryhtyy kaikissa kouluissa aktiivisiin toimiin, joiden avulla kännykän käyttöön voidaan kouluaikoina ja erityisesti oppituntien aikana selkeämmin puuttua.

Helsingin tulee osaltaan vaikuttaa lainsäädäntöön ja opetushallituksen voimassa oleviin ohjeistuksiin.

Tavoitteena on, että koulun järjestyssäännöissä voitaisiin tarvittaessa nykyistä selkeämmin kieltää mobiililaitteiden käyttö ja kerätä laitteet pois erityisesti oppituntien ajaksi. Helsingin tulee jakaa kouluissa käytössä olevia hyviä malleja sekä seurata päivittyvää tutkimustietoa mobiililaitteiden käytön ikäsoveltuvuudesta, päivittää omia ohjeistuksiin ja välittää tietoa aktiivisesti lasten ja vanhempien kanssa vuorovaikutuksessa.

Koulujen järjestyssääntöjä tulisi samoin tarpeen mukaan päivittää toimivien mallien myötä jo nyt nykyisen lainsäädännön mahdollistamalla tavalla. Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa myös kokeiluja, joiden avulla voidaan selvittää mobiililaitteiden vähentämisen vaikutuksia oppijoiden hyvinvointiin ja oppimiseen.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa myös varhaiskasvatuksen ja sotepe-toimialan yhteistyötä varhaiskasvatukseen lasten ja heidän perheidensä ohjaamisessa digihyvinvointiin ja ruutuajan rajaamiseen. Varhaiskasvatuksessa tämä voisi tapahtua esimerkiksi osana vasu-keskusteluja ja vanhempainiltoja.

Käsittely

21.05.2024 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Mari Holopainen: Lisätään ennen tiivistelmää:

Digihyvinvoinnin edistämällä on merkittävät vaikutukset hyvinvointiin ja oppimiseen. Sen edistäminen yhdessä muiden toimijoiden kanssa tulee olla keskeisiä tavoitteita.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa sitä, että Helsinki ryhtyy kaikissa kouluissa aktiivisiin toimiin, joiden avulla kännykän käyttöön voidaan kouluaikoina ja erityisesti oppituntien aikana selkeämmin puuttua. Helsingin tulee osaltaan vaikuttaa lainsäädäntöön ja opetushallituksen voimassa oleviin ohjeistuksiin.

Tavoitteena on, että koulun järjestyssäännöissä voitaisiin tarvittaessa nykyistä selkeämmin kieltää mobiililaitteiden käyttö ja kerätä laitteet pois erityisesti oppituntien ajaksi. Helsingin tulee jakaa kouluissa käytössä olevia hyviä malleja sekä seurata päivittyvää tutkimustietoa mobiililaitteiden käytön ikäsoveltuvuudesta, päivittää omia ohjeistuksiin ja välittää tietoa aktiivisesti lasten ja vanhempien kanssa vuorovaikutuksessa.

25.09.2024

Ärende/14

Koulujen järjestyssääntöjä tulisi samoin tarpeen mukaan päivittää toimivien mallien myötä jo nyt nykyisen lainsäädännön mahdollistamalla tavalla. Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa myös kokeiluja, joiden avulla voidaan selvittää mobiililaitteiden vähentämisen vaikutuksia oppijoiden hyvinvointiin ja oppimiseen.

Kannattaja: Sini Korpinen

Kasvatus- ja koulutuslautakunta hyväksyi Mari Holopaisen vastaehdotuksen yksimielisesti.

Vastaehdotus:

Petra Malin: Lisätään lausunnon loppuun:

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa myös varhaiskasvatuksen ja sotepe-toimialan yhteistyötä varhaiskasvatusikäisten lasten ja heidän perheidensä ohjaamisessa digihyvinvointiin ja ruutuajan rajaamiseen. Varhaiskasvatuksessa tämä voisi tapahtua esimerkiksi osana vasu-keskusteluja ja vanhempainiltoja.

Kannattaja: Sami Säynevirta

Kasvatus- ja koulutuslautakunta hyväksyi Petra Malinin vastaehdotuksen yksimielisesti.

14.05.2024 Pöydälle

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Tommi Tiittala, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 22900
tommi.tiittala(a)hel.fi

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta 21.05.2024 § 115

HEL 2024-001760 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle valtuutettu Sandra Hagmanin ja 26 muun valtuutetun aloitteesta koskien ruutu-aika kuriin -toimintamallia seuraavan lausunnon:

"Aloitteessa esitetään toimenpideohjelman rakentamista lasten ruutuajan ja ruututurvallisuuden parantamiseksi yhteistyössä eri toimijoiden kesken. Ehdotuksena on tarjota vanhemmille perusteellista opastusta ja ohjeistusta lasten ruutuajan hallintaan eri ikävaiheissa. Tämä sisältä-

isi monikielistä ja monikanavaista materiaalia, joka on saavutettavissa neuvoloissa, päiväkodeissa ja kouluissa. Lisäksi aloitteessa esitetään mallinnettujen toimintatapojen kehittämistä koulujen käyttöön, jotka auttavat niitä toteuttamaan kännykkävapaata kouluarkea yhteistyössä oppilaiden, vanhempien ja koulun henkilökunnan kanssa. Tavoitteena on helpottaa koulujen ja luokkien toimintaa ruutuajan hallinnassa.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta toteaa, että huoli lasten ruutuajan lisääntymisestä on aiheellinen, ja lautakunta kannattaa ajatusta huoltajien laajemmasta tiedottamisesta sekä monikielisen ja ikäryhmätasaisen materiaalipaketin tuottamisesta yhdessä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä muiden yhteistyötahojen, kuten poliisin ja järjestö- ja tutkimustahojen kanssa. Materiaalin tulisi olla monikielistä, monikanavaista ja saavutettavaa huomioiden erilaiset ikä-, kohde- ja kieliryhmät. Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille sekä huoltajille suunnattu materiaali voisi olla vapaasti käytettävissä myös esimerkiksi oppilashuollon palveluissa, kirjastoissa ja nuorisopalveluissa.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta haluaa samalla kiinnitettävän huomiota myös ruutu-aikaan kouluopetuksessa. Luku- ja kirjoitustaito ja keskittymiskyky toimivat kivijalkana kaikelle muulle oppimiselle, eikä perinteisiä kirjoja ja vihkoja voi sen vuoksi sivuuttaa oppimismateriaaleina.

Mallinnetut ohjeet ja toimintatavat

Helsingin kaupunkistrategia ohjaa työtä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi monin tavoin. Se korostaa tarvetta turvata kaikille lapsille ja nuorille terveellinen kasvuympäristö, joka tukee heidän kehitystään ja hyvinvointiaan. Strategia painottaa mielenterveysongelmien ehkäisyä ja varhaista puuttumista ongelmiin. Strategia pyrkii edistämään digitaalisen median vastuullista käyttöä ja tietoisuutta sen mahdollisista riskeistä.

Kouluterveydenhuollon terveydenhoitajat toimivat koulussa terveyden edistämisen ammattilaisina. Terveydenhoitajat tapaavat oppilaita vuosittain terveystarkastuksissa, jotka sisältävät yksilöllistä terveysneuvontaa. Tapaamisissa käsitellään ruutuajan ja sosiaalisten suhteiden merkitystä oppilaan terveyden ja hyvinvoinnin kannalta. Lisäksi kouluterveydenhuollossa tavataan oppilaita ja perheitä yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Terveydenhoitajan avoimella vastaanotolla oppilas voi tulla aikaa varaamatta keskustelemaan huolistaan ja mieltä askarruttavista asioista. Huoltajien osallistuessa terveystarkastuksiin heidän kanssaan keskustellaan lapsen ruutuajasta. Alakouluikäisen lapsen mediakasvatuksessa sekä koululla että kodilla on tärkeä osuus.

25.09.2024

Ärende/14

Lapsen ja nuoren kehitysympäristössä toimivilla aikuisilla ja ammattilaisilla on käytössä puheeksi oton työkalu HYVÄ-malli, joka auttaa lapsen tai nuoren vahvuuksien löytämisessä, huolen tunnistamisessa ja tarpeiden tukemisessa. HYVÄ-malli mahdollistaa luontevasti myös ruutuajan puheeksi ottamisen. Lapsiperheiden palveluissa tunnistetaan valtuustoaloitteessa esitetty huoli lasten ruutuajan lisääntymisestä. Vanhempien, koulujen sekä perhekeskuspalvelujen ammattilaisten yhteistyö on keskeistä, kun pyritään tukemaan lasten ja nuorten terveellistä kehitystä digitaalisessa maailmassa.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten sekä lapsivaikutusten arviointi

Lasten mielenterveysongelmat, ruutu-aikaan ja sosiaaliseen mediaan liittyvä haitalliselle sisällölle altistuminen sekä lukutaidon lasku ovat huolestuttavia trendejä. Aikuisten on toimittava aktiivisesti lasten hyvinvoinnin turvaamiseksi ja puututtava näihin ongelmiin, jotta jokainen lapsi ja nuori saa tarvitsemaansa tukea ja mahdollisuuden terveeseen kehitykseen ja oppimiseen. Mallinnetut toimintatavat kouluissa, terveydenhoitajien antama neuvonta ja tuki vastaanotoilla sekä vanhemmille suunnattu monikielinen ja ikäryhmätasoinen materiaali tasapainoisen ruutuajan hallintaan voivat vähentää ruutu-aikaa, auttaa tunnistamaan ja ehkäisemään mahdollisia ongelmia ja edistää siten lasten ja nuorten kokonaisvaltaista terveyttä ja hyvinvointia.”

Käsittely

21.05.2024 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Asiassa tehtiin seuraava vastaehdotus:

Vastaehdotus 1:

Jäsen Laura Korpinen: Lisätään varsinaisen lausunnon kolmanneksi kappaleeksi: Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta haluaa samalla kiinnitettävän huomiota myös ruutu-aikaan kouluopetuksessa. Luku- ja kirjoitustaito ja keskittymiskyky toimivat kivijalkana kaikelle muulle oppimiselle, eikä perinteisiä kirjoja ja vihkoja voi sen vuoksi sivuuttaa oppimismateriaaleina.

Kannattaja: puheenjohtaja Daniel Sazonov

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta hyväksyi yksimielisesti ilman äänestystä jäsen Laura Korpisen vastaehdotuksen.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta antoi hyväksytyyn vastaehdotuksen osalta esittelijän ehdotuksesta poikkeavan lausunnon.

Esittelijä

sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja

25.09.2024

Ärende/14

Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Terhi Tuominiemi-Lilja, perheiden erityispalvelujen päällikkö, puhelin: 09 310 55634
terhi.tuominiemi-lilja(a)hel.fi
Tuula Salmivaara-Pesonen, kouluterveydenhuollon päällikkö, puhelin: 09 310 46013
tuula.salmivaara-pesonen(a)hel.fi